
² Zie mededeling in *Rotterdamse Courant*, 18-4-1865.

³ Zie de lijst van geschriften aan het slot. Voor verwijzingen in de tekst wordt gebruik gemaakt van de daar gegeven nummering.

⁴ Zie krantenknipsel uit 1907, Centraal Bureau voor Genealogie, in: Het geheugen van Nederland. Ook na zijn vertrek naar Amerongen was Karssen betrokken bij het evangelisatiewerk op de Veluwe. Het *Algemeen Handelsblad* van 26 mei 1879 noemt hem onder de sprekers van een bijeenkomst van 'Christelijke Jongelingsverenigingen van de Veluwe en anderen' op 28 mei 1879 op het landgoed Veldwijk te Harderwijk.

⁵ *De Standaard*, 21-1-1876.

⁶ De genoemde ds. Buytendijk stond in 1863-1874 in Harderwijk en in 1879-1881 te Amerongen. In zijn autobiografie *Bladen uit mijn levensboek* (tweede druk, Nijkerk 1911), komt de naam Karssen niet voor. In zijn weinig flatteuze beschrijving van de bevolking van Amerongen is eenmaal sprake van 'mijn godsdienstonderwijzer' zonder nadere informatie (p. 143). Buytendijk nam in 1863 het initiatief tot het houden van 'Zendingsfeesten in de vrije natuur' overal in het land (p. 175-183). Voor de 'feesten' zie A. Houkes, *Christelijke vaderlanders. Godsdienst, burgerschap en de Neder-*

hulponderwijzer te Ederveen verkreeg hij in 1865 de bevoegdheid om als godsdienstonderwijzer in de Nederlandse Hervormde Kerk op te treden.² Hij had zich voor die functie gekwalificeerd door zelfstudie met als coach ds. H.G. Lamers (1834-1903), de latere hoogleraar theologie te Groningen die van 1861-1866 predikant was in het Gelderse Scherpenzeel (18, p.v).³

Vanaf 1867 was Karssen als godsdienstonderwijzer actief, in eerste instantie in zijn geboorteplaats. Daar legde hij zich klaarbijkelijk met name toe op de evangelisatie. Hij richtte een jongelingsvereniging op en was betrokken bij het zondagsschoolwerk. Met onder anderen de opwekkingspredikers S.H. Buytendijk (1820-1910), H.E. Faure (1828-1898), D.P.M. Huet (1827-1895) en W. Krayenbelt (1812-1890) trad hij op bij openluchtbijeenkomsten die 'opwekking tot geloof en geloofsleven' onder jonge mensen ten doel hadden.⁴ Ook zette hij zich in voor de *Vereeniging voor Christelijk Nationaal Onderwijs*.⁵ Hij verruilde in 1877 Harderwijk voor Amerongen.⁶ Vanaf 1 april 1877 was hij in dienst van *De Vereeniging tot Evangelisatie in de Groep*. Op tweede paasdag van dat jaar werd hij 'tot zijn dienstwerk' ingeleid.⁷ De sporen die hij heeft nagelaten bestaan uit stichtelijke geschriften van diverse aard. De smaak van het schrijven had hij al te Harderwijk te pakken gekregen. Met verve ging hij nadien op die weg verder. Het bood hem de mogelijkheid zijn karige inkomsten aan te vullen. Dankzij het succes van 'zijn' kalender, waarover later meer, zal het hem na 1880 financieel voor de wind zijn gegaan.

Verteller voor de jeugd

Karssen is de auteur van diverse 'zondagsschoolboekjes', eenvoudig uitgegeven geschriften van beperkte omvang, die met name bij christelijke feestdagen, in het bijzonder het kerstfeest,⁸ aan de jeugd ten geschenke werden gegeven.⁹

De hoofdpersoon van *De nieuwe Lazarus* (1) is een knaap. Hij is *arm* en woont in een plaggenhut, waar hij samen met zijn ouders, de geit en het varken in een ruimte bivakkeert. Niettemin is hij *gelukkig*. Op de zondagsschool heeft hij Jezus leren kennen en vernomen dat hij ook 'voor hen, die eenzaam en verlaten zijn' geboren is (p. 16) en ook voor de armen 'arm is geworden' (p. 19). Blijmoedig sterft de ziekelijke jongen in de overtuiging dat de Heer Jezus zijn zonden heeft vergeven. Gelijk de bijbelse Lazarus werd hij in heerlijkheid opgenomen (Lucas 16:23).

In *Opgestaan* (2) wordt aangetoond hoe Jezus 'nog dagelijks zijne opstandingskracht' bewijst en Pasen als middelpunt een levende Heer is en geen 'dooden Zaligmaker' heeft (p. 30-31). Een predikant getuigt daarvan in het verhaal over een angstige ervaring die, zo bleek later, de ommekeer van een mens te weeg had